

Stalking

Risicofactoren voor fysiek geweld

STEF DE COENE

Groenen, A., Maklu, Antwerpen-Apeldoorn, 2006, 252 p.

De Belgische strafwet bevat sinds 30.10.1998 de strafbaarstelling van belaging: *Hij die een persoon heeft belaagd terwijl hij wist of had moeten weten dat hij door zijn gedrag de rust van die bewuste persoon ernstig zou verstoren*, waarbij het om een éénmalige verstoring van de rust mag gaan.

Anne Groenen noteert in haar doctoraatsonderzoek terecht dat onze samenleving erg gevoelig is geworden voor gedragingen die het behoud van de persoonlijke integriteit en de persoonlijke rust bedreigen. Het probleem wat "persoonlijke rust" als inherent subjectief in te vullen ervaring precies inhoudt gaat niet aan de auteur voorbij. Zij kan echter niet anders dan aanvaarden dat deze gevoeligheid er is, en vaak door een mediologica wordt gestuurd.

T.a.v. stalking genereert de Belgische wetgeving een bijkomend probleem omdat het afwijkt van een zekere internationale consensus dat het dient te gaan om herhaaldelijk gedrag.

Binnen deze complexe sociale en wetgevende context stelt *Stalking: risicofactoren voor fysiek geweld* een belangrijke praktijkrelevante vraag. Hoe kan de politie bij een klacht van belaging inschatten dat er verhoogde kans bestaat dat dit gedrag escaleert tot fysiek geweld? Zijn er stalkingskenmerken die voor politiemensen aanwijzingen zouden kunnen inhouden voor verhoogde alertheid, strengere preventieve maatregelen?

Op basis van 204 parketdossiers onderzocht Dr. Groenen welke variabelen voorspellen of een stalkingsincident escaleert naar fysiek geweld. Keuze van de predictoren gebeurde op basis van literatuuronderzoek en het toetsen van de codeerbaarheid van sommige predictoren (bv. aanwezigheid van een persoonlijkheidsstoornis) tijdens een vooronderzoek.

Uiteindelijk werden 12 predictoren opgenomen: geslacht van dader en slachtoffer, leeftijd verdachte, zonder beroep, middelenmisbruik, ex-partners, meer dan 1 slachtoffer, eerder geweldsdelict, crimineel verleden, bedreigingen, vandalisme en triggers. Daarnaast werden ook interactie-effecten getoetst. Het methodisch degelijke onderzoek toont dat fysiek geweld bij stalking op een betekenisvolle manier voorspeld kan worden a.d.h.v. 5 predictoren: bedreigingen in combinatie met vandalisme, bedreigingen in combinatie met stalking van een ex-partner, middelenmisbruik in combinatie met stalking van een ex-partner, middelenmisbruik in combinatie met vandalisme, en een eerdere veroordeling voor een geweldsdelict.

Een verder onderzoek geeft aan dat politiemensen met kennis van dit predictiemodel beduidend beter waren in het voorspellen van geweld bij stalking, dan de groep politiemensen die deze informatie niet hadden.

Het boek toont zichzelf duidelijk als doctoraatstekst. De schrijfstijl is (soms te) didactisch eerder dan vloeiend. Dit toont zich in het bijzonder in de methodologische hoofdstukken waar elke onderzoeksstap minutieus wordt geanalyseerd, en de statistische procedures bijna handboekmatig worden uitgelegd (heeft de onderzoekster zich de gebruikte statistische methoden op haar eentje moeten eigen maken?).

Als criminologe start de onderzoekster vanuit een kritische behandeling van begrippen en methoden. Deze a priori kritische reflex leidt echter soms tot uitspraken die een gebrek aan meer diepgaande kennis verraden. Zo bevat het hoofdstuk over risicotaxatie een aantal toch ernstige uitsluiers. Twee voorbeelden: gestructureerde professionele beoordelingsmodellen zijn "eenvoudig hanteerbaar en kunnen .. ook door niet-clinici worden gebruikt, bijvoorbeeld door politiemensen" (p. 103); en "Ondanks de kritieken die gelden voor de klinische benaderingswijzen blijven alternatieve beoordelingsmodellen in gebreke (p. 105). Integendeel echter... De nu beschikbare risicotaxatie-instrumenten vooronderstellen psychologische voorkennis én training; de gestructureerde risicotaxatie-instrumenten presteren consistent beter dan de klinische inschatting van recidive-risico (zie voor een recente state-of-the-art bespreking Conroy & Murrie (2007)).

Ook het literatuuroverzicht over agressie en geweld wordt hierdoor getekend. Er is een erg enge focus op fysiek geweld waardoor het soms lijkt alsof stalking géén geweld zou zijn. Definities worden naast elkaar geplaatst, maar stalking als geweldsdelict wordt niet geïntegreerd binnen bestaande theorieën. Precies dergelijke integratie zou m.i. leiden tot een beter en vernieuwend begrip van stalking en de escalatie ervan naar b.v. slagen tot doding. Dat de onderzoekster wel even snel verwijst naar Tedeshi, maar dan de enorme relevantie van deze theorie over 'afdwingend gedrag' (Tedeshi & Felson, 1994; Felson, 2002) voor haar onderzoek mist, is misschien indicatief voor hoe een kritische criminologische blik tot een onvoldoende diepgaand engagement met wetenschappelijke literatuur en onderzoek kan leiden.

Dit doet echter weinig af aan het praktische belang van dit onderzoek.

Alhoewel lezers van dit doctoraat dat misschien onvoldoende zullen beseffen, moet dit empirisch onderzoek een titanenwerk geweest zijn - het is geen plezier om een gerechtelijk dossier te lezen, laat staan te zoeken naar de kwalitatief degelijke informatie noodzakelijk om de in het onderzoek opgenomen variabelen te coderen. De tijd die de auteur hieraan spendeerde verrijkt echter de praktische relevantie van haar onderzoek. De predictoren zijn relatief eenvoudig te beoordelen, en voor drukbezette politiediensten gemakkelijk te implementeren bij het onderzoeken van een stalkingsklacht.

Hiermee bereikt de auteur ruimschoots haar doelstelling - op basis van goed empirisch onderzoek een bijdrage leveren aan een evidence-based politionele praktijk. Ik kan alleen hopen dat de conclusies van dit doctoraatsonderzoek snel tot de politionele praktijk zullen doordringen.

BIBLIOGRAFIE

- CONROY, M., & MURRIE, D. (2007). *Forensic assessment of violence risk. A guide for risk assessment and risk management*. Wiley: New Jersey.
- FELSON, R. (2002). *Violence and Gender*. Washington, DC: American Psychological Association.
- TEDESHI, J., & FELSON, R. (1994). *Violence, Aggression and coercive actions*. Washington, DC: American Psychological Association.